

Fig. 1. Herregården set fra sydøst. Foto Arnold Mikkelsen 2022. – *The manor house seen from the south east.*

(†)KAPEL PÅ FJÆLLEBRO

SALLINGE HERRED

Kapellet på Fjællebro er formentlig indrettet af Ebbe Munk (1551-1622) og Sidsel Høg (1582-1648) i forbindelse med opførelsen af sydfløjen 1622.¹ Det er indirekte omtalt 1626, da Sidsel Høg antog Hans Hansen Bachmann som 'slotspræst' på anbefaling af biskop Hans Mikkelsen.² I september 1648 hørte Jørgen Brahe, der da ejede halvparten af Fjællebro, prædiken i kapellet.³ Efter Herringes adskillelse fra Ringe 1668 (jf. s. 3550) skulle sognepræsten betjene både Herringe Kirke og kapellet på Fjællebro.⁴ Fra 1712 blev der holdt prædiken i kapellet hver søn- og helligdag.⁵

Kapellet blev nedlagt 1800 på foranledning af daværende ejer af Fjællebro, Christian Heinrich August Hardenberg-Reventlow, da det ikke blev benyttet og i øvrigt var 'aldeles unødvendigt'.⁶

Fjællebro Herregård er beliggende midt i Herringe Sogn ca. 1,5 km syd for landsbyen Herringe. Selve herregården ligger på et voldsted omgivet af

voldgrav på alle sider (fig. 1). Mod øst findes en park, og mod sydvest ligger ladegården.

Hovedbygningen består af tre fløje, hvoraf den nordlige er den ældste opført af Ebbe Munk i begyndelsen af 1600-tallet, mens sydfløjen blev færdiggjort 1622 sandsynligvis af hans enke Sidsel Høg. Hun lod desuden vestfløjen og en \dagger østfløj opføre; sidstnævnte blev nedrevet i slutningen af 1700-tallet.⁷ De tre stående fløje er i to stokværk og bygget i røde renæssanceteglstens lagt i krydsskifte på en sokkel af kløvet kamp og granitkvadre. Bygningerne har gennemgået flere større ombygninger, bl.a. 1726 ved Philip Ditlev Trampe, slutningen af 1700-tallet ved Frederik Siegfried Rantzau og 1912-13 ved arkitekt Gotfred Tvede, hvor bl.a. sydføjens østende blev nedrevet.⁸

Fig. 2. Indre set mod sydøst. Foto Arnold Mikkelsen 2022. – Interior looking south east.

Efter kapellets nedlæggelse 1800 (jf. ovf.) har rummet fungeret som bryggers eller køkken, omtalt o. 1830.⁹ 1923 var det billardstue,¹⁰ og det står i dag tomt.

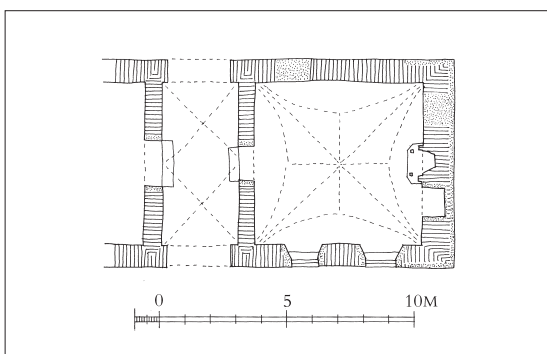

Fig. 3. Grundplan. 1:300. Målt og tegnet af Pia K. Lindholt 2022. Signaturforklaring s. 9. – Ground plan. Key on p. 17.

BYGNING

Kapellet findes i sydføjens østlige ende øst for anlæggets port (fig. 3). Det er kvadratisk og opført i samme materialer og teknik som resten af fløjen (jf. ovf.). Adgangen til kapellet er ved en rektangulær dør i vest fra porten; åbningen er ombygget i nyere tid. Frem til 1912–13 var der en \dagger dør i østmuren nord for kaminen (jf. ndf.) til rummene i sydføjens nu nedrevne østende. Mod syd har rummet to store, rektantede vinduer formentlig fra ombygningerne i 1700-tallet, og de er placeret i udhuggede, smigede vinduesnicher (fig. 2). De har sandsynligvis erstattet ældre, muligvis oprindelige \dagger vinduer. I nordfacaden findes et omtrent rektangulært ommuret parti, som formentlig var endnu et \dagger vindue. Gulvet er dækket af røde, grå og blå kvadratiske kalkstensfliser, og væggene er pudset med cement og hvidkalkede. Murbehandlingen

Fig. 4. Stjernehvælv set mod øst (s. 3613). Foto Arnold Mikkelsen 2022. – *Star vault looking east.*

er formentlig sket 1912–13. I østvæggen er der en nok oprindelig, muret *kamin*, hvorved der er en formentlig nyere *niche* med luge til skorstenen. Et oprindeligt *stjernehvælv*, som hviler på vederlag i murene, dækker rummet (fig. 4).

INVENTAR

Et ★(?)maleri med motiv af *Bønnen i Getsemane*, som hænger i Vantinge Kirke, sagdes o. 1830 at stamme fra kapellet (jf. s. 3768 med fig. 27).¹¹

†*Inventaret* kendes primært fra omtalen i *Danske Atlas* 1774, hvor kapellet blev beskrevet som ‘sirligt’.¹² Det omfattede et ‘smukt’ *alter*, to *alterstager* af sølv, en *dåbsengel* med et *dåbsfad* af sølv, en *prædikestol*, en *herskabsstol* og et *orgelværk*; sidstnævnte er antagelig identisk med et *positiv*, omtalt 1760.¹³ Inventarets skæbne efter nedlæggelsen af kapellet kendes ikke.

KILDER OG HENVISNINGER

Nedenfor er anført en oversigt over arkivalier eller utrykte kilder og litteratur anvendt i beskrivelsen af (†)kapellet på Fjællebro. For en oversigt over arkivalier og litteratur samt forkortelser anvendt i Svendborg Amt i almindelighed, jf. også s. 59 ff. Henvisninger til Danmarks Kirker, Kbh. 1933–, er angivet som *DK*, efterfulgt af betegnelsen på det pågældende amt; referencer inden for Svendborg Amt har dog kun sideangivelse.

Arkivalier. *Rigsarkivet, København (RAK).* *Danske Kancelli, 1. departement:* H17-1. Brevbog 1800.

Rigsarkivet, Odense (RAO). *Fyns bispearkiv:* Visitatsprotokol 1732–1803.

Tegninger. *Danmarks Kunstbibliotek:* Gotfred Tvede 1912 (planer, opstalter og tværsnit af herregården).

Historisk indledning ved Rikke Ilsted Kristiansen, kapellets omgivelser og bygning ved Pia Katrine Lindholt, inventar ved Rikke Ilsted Kristiansen. Oversættelse til engelsk ved James Manley. Korrektur ved Anne

Frovin. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedso. Redaktionen afsluttet november 2022.

¹ C. T. Engelstoft, »Bidrag til Personalhistorien af Mindesmærker i fynske Kirker«, *Samlinger til Fyens Historie og Topographie*, 7, Odense 1878, 21 f.

² *Biskop Hans Mikkelssens dagbøger 1626-41*, Anne Riising og Mogens Seidelin (udg.), Odense 1991, 2 f.; *Engelstoft 1878* (note 1), 25 f.

³ *Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov, Rigsraad og Ridder Hr. Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, med Brudstykker af hans egenhændige Dagbøger fra 1625 til 1656*, Vedel Simonsen (red.), Odense 1845, 91.

⁴ *Engelstoft 1878* (note 1), 26.

⁵ Erich Pontoppidan og Hans de Hofman, *Den danske Atlas VI*, Kbh. 1774, 801.

⁶ RAO. *Fyns bispearkiv*. Visitatsprotokol 1732-1803; RAK. *Danske Kancelli, 1. departement*. H17-1. Brevbøg 1800.

⁷ *Danske Slotte og Herregårde*, Aage Roussell (red.), 1. udg., 8, Kbh. 1965, 157 f. og 162.

⁸ *Danske Slotte og Herregårde* (note 7), 160 og 162.

⁹ NM. Indb. ved Niels Ringe o. 1830 vedr. Vantinge Kirke. I Danmarks Kunstbibliotek fandtes 17 blade med opmålinger og noter af arkitekt Martin Nyrop 1888, hvor en restaurering kan have været planlagt eller fundet sted. Tegningerne er bortkommet.

¹⁰ *Danske Herregaarde ved 1920*, L. Bobé, H. Berner-Schilden-Holsten, V. Lorenzen og P. Rosenkrantz (red.), Kbh. 1923, 286.

¹¹ NM. Indb. ved Niels Ringe o. 1830 vedr. Vantinge Kirke.

¹² *Danske Atlas VI, 1774* (note 5), 801; jf. også Erich Pontoppidan, *Den Danske Atlas III*, Kbh. 1767, 553 (»et lidet, men vel ziret Capel til Guds-Tieneste«).

¹³ Hans de Hofman, *Samlinger af publique og private Stiftelser, Foundationer og Gavebreve VI*, Kbh. 1760, 116. Her omtales også dåbsfadet samt 'andre ornamentter'.

(†)CHAPEL AT FJÆLLEBRO

The chapel at Fjællebro was presumably established by Ebbe Munk and Sidsel Høg in connection with the building of the south wing in 1622. It is indirectly mentioned in 1626, when a 'castle priest' was engaged; from 1668 it was served by the parson in Herringe. The chapel was closed down in 1800.

Fjællebro Manor House is located in the middle of Herringe Parish on a castle mound surrounded by a moat (fig. 1). The main manor house consists of three wings, of which the northern is the oldest-built, by Ebbe Munk at the beginning of the 1600s, while the south wing was completed in 1622, probably by his widow, Sidsel Høg. She also had the west wing and an †east wing built; the last of these was demolished at the end of the 1700s. The three standing wings are in two floors and built in red renaissance brick laid in cross bond on a footing of split fieldstone and granite

ashlars. The buildings have regularly undergone major rebuildings.

Building. The chapel is at the eastern end of the south wing east of the gate to the complex (figs. 2-3). It is quadratic and built with the same materials and technique as the rest of the wing (cf. above). Access to the chapel is through a more recent, rectangular door in the west from the gate. Towards the south the interior has two straight-edged windows presumably from rebuildings in the 1700s. These may have replaced original †windows. The floor is covered with limestone slabs and the walls are plastered with cement and whitewashed. In the east wall there is a probably original masonry hearth. An original star vault covers the interior (fig. 4).

Furnishings. A ★(?)painting of the Agony in the Garden which hangs in Vantinge Church was said c. 1830 to come from the chapel (cf. p. 3768, fig. 27).